

โครงการเมืองสหกรณ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2537 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินยังจุดคสสถานถาวรนิมิต อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก เพื่อกำหนดพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด ไว้สำหรับเกษตรกรรมทำมาหากินได้ทุกฤดูกาล พื้นที่ประมาณ 3,000 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่อยู่ใกล้กับ จุดคสสถานถาวรนิมิต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีความห่วงใยในชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรบริเวณรอบ ๆ พื้นที่ที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก จึงได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับงานพัฒนาแหล่งน้ำและงานพัฒนาอาชีพของ ราษฎรทรงมีพระราชดำรัส กับพระราชพิพัฒนาทร (ถาวร จิตตถาวร) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพุทธมณฑล ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งจุดคสสถานถาวรนิมิต ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่เฝ้ารับเสด็จ ณ จุดคสสถาน ฯ สรุปความว่า ถ้ามีแหล่งน้ำเกิดขึ้นก็จะทำให้ป่าไม้ ทุ่งหญ้า ชื่นเขียวชอุ่ม เมื่อน้ำไหลผ่านไร่นาของเกษตรกร จะเป็นผลให้ทำไร่ทำนาได้ผลผลิตพอกินพอใช้เหลือก็ขายได้ในฤดูแล้งปลูกผัก ผลไม้ ให้เกิดความร่มรื่นเขียวชอุ่มทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นชาวบ้านที่หิ้งถิ่นที่อยู่เข้าไปขายแรงงานในเมือง และในกรุงเทพมหานครคงจะหันมาให้ความสนใจถิ่นที่อยู่และกลับมาทำมาหากินที่ บ้านเกิดเมืองนอนแน่นอน และให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ที่เต็มไปด้วยความเขียวชอุ่ม ของต้นไม้ที่ปลูกไว้กินผลตามบ้านเรือนภายในบ้านมีสวนครัวและเลี้ยงสัตว์มี เป็ดไก่ ไข่ กินไข่ เลี้ยงหมูไว้ขาย เลี้ยงปลาไว้กินไว้ขาย จัดบ้านเรือนให้สะอาด ถูกสุขอนามัยสร้างให้ครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าเดิม เป็นเมืองน่าอยู่น่าอาศัย

หลักการและเหตุผล

หลังจากที่ได้ดำเนินโครงการในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545) แล้วปรากฏว่า การดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ในพื้นที่น้ำร่อง จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดน่าน และจังหวัดนครนายก คือ ราษฎรในพื้นที่โครงการเข้าใจหลักและวิธีการสหกรณ์ มีสหกรณ์เป็นองค์กรหลักในการให้บริการชุมชนในการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และสหกรณ์ยังเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับส่วนราชการตลอดจนเป็นแหล่งรวบ รวมเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อนำไปถ่ายทอดสู่สมาชิก สหกรณ์ และประชาชนทั่วไปเป็นไปในแนวทางที่มีพระราชดำริไว้ คณะกรรมการบริหารโครงการเมืองสหกรณ์จึงได้ร่วมกันพิจารณา และมีมติให้ขยายโครงการไปสู่ระยะที่สองต่อไป พร้อมทั้งให้นำกราบบังคมทูลเพื่อให้ทรงมีพระราชวินิจฉัยด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเป็นการขยายผลของโครงการให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยใช้ ฐานเดิมจากโครงการระยะที่ 1 โดยสหกรณ์จะเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับส่วนราชการ และภาคเอกชน และสหกรณ์จะสามารถให้บริการตามความต้องการของสมาชิกทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม
3. เพื่อส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงแก่เกษตรกรโดยนำแนว"ทฤษฎีใหม่" มาดำเนินการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม โดยเน้นหนักในการดำเนินทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ให้สำเร็จมากยิ่งขึ้นและมุ่งเน้น ในการ

ทำธุรกิจการ รวมกันขาย และรวมกันซื้อ และธุรกิจสินเชื่อตามลำดับ

4. เพื่อพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ขยายผลในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านการอาชีพ เป็นต้น

5. เพื่อส่งเสริมด้านศีลธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนทั่วไป ในพื้นที่ขยายผล โดยใช้ความศรัทธาสร้างจิตสำนึกและอุดมการณ์ ในการรวมกันเป็นสหกรณ์ และเป็นเมืองสหกรณ์ในที่สุด

พื้นที่และเป้าหมายโครงการ

พื้นที่เป้าหมายจะเน้นหนักในพื้นที่ขยาย ผลที่มีความเป็นไปได้(ตามที่คณะกรรมการบริหารโครงการพิจารณาเห็นว่ามีความ เป็นไปได้) แต่ก็ยังคงดำเนินการในพื้นที่นาร่องคือ กาฬสินธุ์ มุกดาหาร น่าน และนครนายก ต่อไป

เป้าหมายเมื่อสิ้นสุดโครงการ ในปี พ.ศ. 2550

1. ราษฎรในพื้นที่เป้าหมายจะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่ต่ำกว่า 80 %
2. ราษฎรในชุมชนพื้นที่เป้าหมายสามารถนำหลักและวิธีการสหกรณ์มาใช้ในการจัดการ ชุมชน

วิธีดำเนินการ

จะเผยแพร่หลักและวิธีการสหกรณ์ โดยใช้ความศรัทธานำเพื่อสร้างจิตสำนึก และอุดมการณ์ในการรวมกลุ่มของราษฎรในพื้นที่ขยายผล จนมีความเข้าใจและพร้อมแล้วจึงจะดำเนินการขอจัดตั้งเป็นสหกรณ์ประเภทบริการ ต่อไป

1. ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงกันในช่วงการสหกรณ์ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้าน การแลกเปลี่ยนสินค้า การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

2. ขอความร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้ เกิดการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

3. จัดที่อยู่อาศัยของราษฎรในหมู่บ้านให้น่าอยู่ จัดสาธารณูปโภคที่จำเป็นโดยประหยัด

4. ด้านการเกษตรส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ และส่งเสริมให้ ดำเนินการไปถึง ทฤษฎีใหม่ขั้นที่สอง เพื่อสามารถ รวมกันขายผลผลิต รวมกันแปรรูป รวม กันซื้อปัจจัยการผลิต โดยวิธีสหกรณ์ พร้อมทั้งเน้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ ไร้สารพิษ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสำคัญ

5. สหกรณ์ในพื้นที่ขยายผลนั้น ให้ดำเนินธุรกิจ โดยเริ่มจากธุรกิจรวมกันขาย และรวมกันซื้อก่อน ต่อเมื่อธุรกิจทั้งสองดำเนินไปได้ด้วยดีมีทุนเพียงพอ ราษฎรเรียนรู้การสหกรณ์จากการทำธุรกิจทั้งสองแล้ว จึงดำเนินธุรกิจสินเชื่อในภายหลัง

6. จัดให้มีทรัพย์สิน และที่ดินแปลงกลาง เพื่อให้กลุ่มสตรีและเยาวชนในพื้นที่ได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีงานทำในพื้นที่อันจะส่งผลดีต่อสถาบันครอบครัว และเพื่อไว้ใช้ทำการทดลองสาธิตเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่าง ๆ

7. จัดให้มีสวัสดิการแก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ

8. จัดให้มีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยให้ราษฎรในพื้นที่ผู้ได้รับผลจากโครงการเป็น ผู้ประเมินกันเอง และสามารถปรับปรุงโครงการของท้องถิ่นตนเองด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นเอง โดยหน่วยงานกลาง จะเป็นผู้สนับสนุนทางด้านงบประมาณ และวิชาการที่เหมาะสมบางส่วนที่ท้องถิ่นไม่มี

ระยะเวลาดำเนินการ

ปี 2546 – 2550 รวม 5 ปี

งบประมาณ

1. ใช้งบประมาณด้านการประสานงาน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการจากมูลนิธิถาวรจิตตถาวรโร - วงศ์มาลัย
2. ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
3. ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

หน่วยงานรับผิดชอบ

1. มูลนิธิถาวรจิตตถาวรโร – วงศ์มาลัย
2. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครนายก น่าน และกาฬสินธุ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินโครงการ

หน่วยงานสนับสนุน

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมป่าไม้ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) สถานีวิทยุเพื่อการเกษตร
2. กระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย กองทัพบก กรมการทหารช่าง สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 และสถานีวิทยุเครือข่ายกองทัพบก
3. กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน สถานีวิทยุ กรุงเทพมหานคร
4. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและ สวัสดิการสังคม กรมประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
5. กระทรวงอุตสาหกรรม ประกอบด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
6. กระทรวงพาณิชย์ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ กรมการค้าภายใน องค์การคลังสินค้า (อคส.)
7. กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา กรมการศึกษา นอกโรงเรียน(กศน.) กรมอาชีวศึกษา กรมพลศึกษา กรมศิลปากร
8. กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย
9. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ประโยชน์ของโครงการ

1. ราษฎรในพื้นที่เป้าหมายโครงการ มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
2. ราษฎรในพื้นที่โครงการมีสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการรับและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม
3. สหกรณ์ที่ตั้งขึ้นสามารถให้บริการแก่สมาชิกและราษฎรในชุมชนได้อย่างทั่วถึง
4. ราษฎรในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียงมีความเอื้ออาทรต่อกัน และศีลธรรมและจริยธรรม

แพร่กระจายมากขึ้น

5. ราษฎรในพื้นที่เป้าหมายโครงการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักและวิธีการ สหกรณ์ อันจะ ส่งผลให้ราษฎรในชุมชนนั้นสามารถพึ่งตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ในที่สุด

6. จะทำให้ราษฎรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สหกรณ์ที่อยู่ในความดูแลส่งเสริมในปัจจุบันโดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัด

จำนวน 3 สหกรณ์ คือ

1. สหกรณ์การเกษตรถาวรพัฒนานครนายก จำกัด จังหวัดนครนายก
2. สหกรณ์การเกษตรถาวรพัฒนา จำกัด จังหวัดน่าน
3. สหกรณ์การเกษตรถาวรพัฒนากาฬสินธุ์ จำกัด จังหวัดกาฬสินธุ์